

Glasilo Slovenske Krajine

NOVINE

Prinajda vsako nedeljo

Cena Novin na celo leto je: doma na skupni naslov 25 D., na posameznoga 30 D., v Ameriko 100 D. Cena Marijinoga Lista na celo leto je: doma 10 D., v Ameriko 50 Din. Novine prihajajo vsaki tjeden, M. List vsaki mesec. Naročniki M. Lista i Amerikanci dobijo kalendar brezplačno, naročniki Novin pa za polovično ceno. Rokopisi se ne dajo nazaj. Rokopise i naročnino pošiljate na uredništvo ali upravnštvo Novin v Črensovci, Prekmurje.

Vredništvo i upravnštvo Novin je v
Črensovci, Prekmurje.

Vrednik: Klekl Jožef, vp. plehanos v Črensovci.

HRSS. — HSS.

Ka nam povejo te slove? Povemo ešče ednak, čeravno smo že tolikrat pisali i jih imenovali, HRSS pomeni Hrvatska Republikanska Seljačka Stranka. To pa že dobro poznamo. Toliko smo lepoga čuli od Radičeve republike, da smo že mislili, da smo že več negda v tej čudotvornoj, miroljubnoj, človečanskoj republiki. Gdaj smo se že tak dobro meli v tej republike — živeli smo brez dela, penez smo meli na kipe, delali smo ne — pa nam ednak samo te prešmantane novine — Stere navadno lažejo — pravijo, ka republike več nega. Nega Radiča Štefeka, nega njegovih pomagačov, a Štefekov rodjak Pavlek pa da je odao republiko srbskim radikalom i za njo dobi štero ministrstvo, svojega strica Štefeka pa da oslobodi iz ječe. Zdaj pa nešterni ljudje pravijo da je ta republika jako malo bila vredna, če se za njo drugo ne dobi, kak ministerski stolec i pa oslobojenje iz voze. Mi smo od vsega toga čuli pripovedavati, smo tudi, ka so republikanci preci nezadovoljni s svojim republikanskim kraljem Radičom, šteri je tak kratko vladao našoj republike, gde nam je bilo dobro, kak za časa Matjaš krala — le škoda, ka smo od te čudne republike samo sanjali i te sanje so bile kratke, ar so nas zbudili kričači, šteri kričijo: dol z republikov!

Malo smo se pošalili, zdaj pa le pogledajmo kelko je istine v tej šali. Ne bi mi več pisali od Radiča i njegove stranke, če ravno ne bi on polagao dosta pazljosti na naše Prekmurje i če ne bi njemi naši možje toliko vörvali. Imamo edno jako važno reč i to moremo povedati tistim, šteri so šli za Radičom, da vidijo istino, pokazati pa ščemo tudi istino tistim našim možom, ki se od lepih gučov neso dali zapelati i so ostali neomahljivi.

Ne nam trbe posebič povdariti, da se je Radičova stranka borila za republiko i to doma za pečov so njemi poslanci bili prvi junaki i so bili trdi, nepremagljivi republikanci. Ne trbe podčrtati, da je republika vlekla ljudstvo za seov, kak dišeča pečenka lačne volkove. Dosta smo gučali od te republike; edni za njo, druge proti. Mi smo vsigdar pravili: načeloma smo ne proti republiku, moramo priznati i tudi smo toga mišljenja i tak je tudi istina, ka je republika moderna oblika države. Najbolj moderne države so republike napr: Amerika, Švica, Francuska itd. i go tovo bodo s časom vse države republike. A povdarili smo vsigdar, da pri nas ešče to iz raznih vzrokov ne mogoče, posebno je nemogoča republika, kakšo je oznanjuvao g. Radič. Mi smo znali, ka je to ne mogoče i zato smo opominjali naše ljudi, naj se pazijo, naj ne vörjejo, ar je to vse samo koga za norca meti. Edni so bogali, druge so šli. Prav je! Vsakšta, kama ga vleče srce. Ali itak je dobro, če zdaj povemo, ka je prav za prav z republikov?

Kda je bila Davidovičeva vlada, šteroj se je vse veselilo, je Radič ne znao, ka bi gučao i tak je pripomogeo, da je ta poštena viada moralna odstopiti. Prišla je Pašič-Pribičevičeva volivna vlada, šteri je toga republikanca zaprla i potem vodila krvave volitve. Opozicijske stranke so stvorile "Blok narodnega sporazuma" i te so bile: SLS, Davidovičevi demokrati, Muslimani i radičevci. Kda so bile volitve končane i se je skupčina sestanola, so radikalji šteli uničiti vse radičove mandate. Toga so se radičevci zbojali i je prišlo do velikih sprememb v Radičovo stranki i tak je prišlo do toga, ka je iz HRSS postal HSS. Torej R (republikanska) so brisali i se zdaj zovejo: Hrvatska Seljačka Stranka. Nihče toga ne pričakoval. Zadnji den, kda se je trbalo odločiti za mandate, je g. Pavle Radič, šteri je zdaj voditev te stranke, dao važno izjavo. Pravo je: "Odpovedujemo se republiki, priznavamo monarhijo, kraljevine SHS i Vidovdansko ustavo." Tak se je vse preobrnolo. Iz republikancov so postanoli prek noči monarhisti. Zdaj pa se vodijo pogajanja med Radikalji i Radičevci, da bi tej dvoji napravili vlado. Kak se vidi se to najbrž tudi zgodi.

Nas veseli, da pride do zbljanja med Hrvati i Srbi, zato tudi delamo vsi, da bomo srečni i zadovoljni živeli skupno v tej domovini, samo to delo, to spreobrnjenje, šteri so napravili Radičevci, se nam ne vidi značajno. Nikoga so ne mogli trpeti, što ne bio republikanec, ludi so norili i farbali, zdaj pa so na ednak obrnoli kapute. To pa zato, da rešijo svojega zmesanoga voditela Radiča iz ječe i da si ohranijo poslaniške mandate. Ne so šteli v parlament, doma so kričali. Gdaj bi lahko pomagali vsemi ljudstvi i celo državi, so potom Radiča spravili vlado sporazuma do demisije. Vidila se jim je malo premočna, da bi jih sledila, zato so ne šteli v njo stopiti. Zdaj pa, kda so se začnoli zalevati, so pa odali vse, samo da so sebe rešili.

Jeli da, meli smo mi prav, gda smo pravili: Radič ne vörvali! Mamo mi svojo stranko i držimo se nje, šteri nas gotovo ne zvodi tak nepošteno kak republikanska Radičova. Pri nas v Prekmurji nema mesta nihče, kak mi Prekmurci sami, posebno pa ne Radičovi republikanci. Zato bodimo držigrat bole previdni i malo več mislimo i poslušajmo naše poznane ljudi, šteri nas gotovo tak ne zapelajo.

Štefan Horvat Glavačov †

Nemila smrt nam je pograbila od nas na nagli Štefana Horvat, poznanoga Glavačov iz Trnja dne 28. aprila 1925. Imenovan so ne bili betežni, le par dni so tožili, da jih boli glava. V nedelo so ečke bili v cerkvi i popodnevi, kak po nevadi, pri "Orli" v Žižkih. Zadnji den so bili pri sosedih, hodili po sadovnjaki, sojih nikom ne na mizo prišlo, da bi se tak hitro

Oglas, (inserati) se tudi sprejmajo. Cena ednega kvadratnega centimetra za ednak en dinar, za večkrat popust. Cena malih oglasov je do dvajset reči 5 Din, više od vsake reči pol dinara. Med tekstrom je cena oglasov cm² dva dinara v "Poslanom" tri dinare. Ki naroci 1/4, 1/2 ali celo stran, dobi 25% popusta za edno objavo, za večkratno več. Takso za vse oglase plača upravnštvo "NOVIN".

poslovili. Imenovan den na večer so samo na ednak brez reči, v ednom trenutku bili mrtvi.

Imenovan so bili daleč okrog poznani, ne samo po celom Prekmurji, nego tudi po sosednih krajih. Vsakši, "što je ednak meo priliko jih spoznati, jih je več ne mogeo pozabiti, ar so bili jako prijazni, ljubezni z vsakšim. Poznani so posebno po svojih zdravib, dobrih i smešnih šalah. Vsakom so znali povedati kaj prav šaljivoga i smešnega. Bili so vsigdar d bro razpoloženi i veseli i vsakši se je v njihovoj družbi počutilo kako dobro i je iskao prilike, gde bi prišeo z njimi v stek.

Naš pokojni so pa ne samo skrbeli za svojo hišo, za svoje malo posestvo, za svojo ljubljeno družino, nego kak pameten i izobražen mož so se udejstovali i uveljavali v javnem društvenem i političnem življenju. Bili so v prvoj vrsti dober krščanski mož, ki so svoje preprčanje kazali vsigdat i povsed. Bili so pristaši i član "Kmečke zveze" i SLS. Delali so za povzdigo zvezze med svojimi znanci, neumorno so se borili za svojo stranko. Udeleževali so se minulih volilnih borb; na shodih so znali z živimi primeri iz svoje skušnje i svojimi šalami, napraviti dobro razpoloženje med poslušalcami, jih globoko preprčati, zato so pridobili veliko pristašov na svojo stran.

Kak Slovenec, so všečerom bili ponosni na svoj jezik, na svoj rod i svojo grudo. Bili so eden izmed tistih, šteri so ešče za časa Madjarov delali za slovensko stvar. Posebno so nevtrudljivo delali, kda se je šlo za priklopitev Prekmurja k Jugoslaviji. Bili so v zvezi z Štajersko, hodili ta po informacije i tak spodbujali svoje prijatele i vse ljudstvo. Kda smo postali državljeni Jugoslavije, so bili jako veseli i včasi so se pa poprili deli v organizirjeni družtev i stranke. Bili so v svojo ves tudi prvi župan v Jugoslaviji i tak so puno dobro včinili za svoje občani.

Bili so pri "Orli" i povsed dečeli za to društvo. V obče bili so povsed, gde se je kaj delalo, delali so sami i spodbujali tudi druge. Zdaj so nas zapustili i vsi bomo njihovo zguba jako pogrešali; oni bodo falili dosta-dostakrat. Kak so bili priljubljeni v svojoj okolici, je pokazao tudi njihov pogreb. Bilo je več sto i sto ljudi iz vseh sosednih vesi, vkljub slabomi vremeni. Pogreba so se udeležili "Orli" v krojih, ki so spremali svojega najboljšega prijatelja na zadnjoj poti.

Na pokopališči, pri odprtih grobi se je poslovo od pokojnega g. Karel Žižek i v imenu "Orla" i eden g. orožnik, šteri je naslikal njegove zasluge v javnem deli. Na konci so zakričali vsi prisotni pokojnom trikratni: "Slava!"

Težko nam je vsem po vas, naš dober prijatelj, da ste nas tak hitro zapustili, budi vam zemljica lahka, Bog vas je pozvao k sebi, ki vam naj bo plačnik za vaše delo.

Zalujajoči družini, šteri je mnogo zgubila s svojim dobrim očom, izrekamo naše sožalje. Vsem njihovim znancem jih priporočamo v spomin pri molitvi.

K obhajanji prvoga majnika.

Pod rdečimi zastavami so se zbrala i šli v dugih — ali krajsih — vrstaj po varških ulicah, da pokažejo svojo moč — ali pa tudi nemoč. Bili so delavci, ki so svetili prvi majnik, ar je to svetek dela; svetek tistih neštetih vnožic, ki zamazane rovajo v zemli, da iz nje spravijo na svetlo vse vrednote, štere skriva i tistih, ki noč i den stojijo pred žarečimi kotli v zdušenih fabrikah.

V senci rdečih zastav so stopali, da pokažejo, da so socialni demokratje, pristaši po celom svetu razširjene stranke, ki glasi odrešenje delarskim mantrnikom i jim obečavle nebesa

na zemli — odrešenje i nebesa brez vere v Boga. Oni verjejo i slepo derejo za svojimi voditelji, šterim največkrat ne za drugo, kak da s slepim zavüpanjem sirmaških delavcov punijo svoj žep.

Zbolšati šejo svoj položaj i to brez vere v Boga, brez krščanstva. Ali pa se to posreči?

Če zasledujemo zgodovino socialne demokracije, z mirnim srcem lehko trljimo, da je zahtevala nezračunano dosta žrtev, uspehov pa skoro nikših ne dosegnola. Je tudi razumlivo. Brez krščanstva se človeška družba ne da obnoviti i brez njega se tudi delavsko pitanje ne reši. Krščanstvo je bilo prvo, ki je s svojim navukom, da delo ne sramotno, dalo delavci pravo vrednost i edino ono je v stani, da ga reši iz nezgodnega položaja, v šteroga ga je spravila sebičnost brezverskoga materialista — kapitalista.

Predsedniške volitve v Nemčiji.

Vsa Evropa je z velkim zanimanjem zasledovala volilni boj pred ponovnimi volitvami v Nemčiji. Vsi velki listi so pisali o njih i prisluhivali zmago zdaj tomu, potom drugomi kandidati. Gotovo sodbe ne mogeo neden izreči. Položaj pa je bio tudi istinsko zapleten. Pri prvih volitvah — 29. marca — je nastopilo sedem strank z lastnim kandidatom. Potrebne večine pa ne dobo neden kandidat, zato so se morale razpisati nove volitve. Stranke pa več neso šle cepleno v boj, nego so se zdržile v dva tabora: nacionalci so postavili za svojega kandidata iz svečevne vojne dobro znanega Hindenburga, republikanske stranke pa voditev katoliškega centra (sredine) dr. Marks. Nastalo je pitanje, što zmaga, ali Marks, ki se je v svöjem volilnom proglaši obračao na vse Nemce i obečao pomoč brez razlike vere in strank, ali general Hindenburg, ki je ponudo svojo roko samotistim, ki so pristaši nacionalne stranke. To pitanje je bilo tem bole težavno rešiti, ar sta si stali nasproti skoro ednako močnivi stranki, kak je to pokazao izid zadnjih volitev.

Volitve 26. aprila pa so rešile to pitanje. I ta rešitev je iznenadila tudi tiste, ki so prle na skrivoma mislili, da bo tak, z gotovostjo pa le niso pričakivali. Vnogo bole pa so se začeli tisti, ki so bili osvedočeni, da ne bo tak. — Pri volitvah je zmagao general Hindenburg, če tudi Nemci sami priznajo, da se on na politiko težko razmi, kak — po domače povedano krava na gosli. Dobo je 14 milijon 639 jezer 399 glasov, Marks pa je dobo skoro za edno milijono manje. 13 milijon 752 jezer 648. Hindenburgi so pomogli do zmage komunisti, ki so postavili svojega kandidata i to Thälmana, ki je dobo 1 milijon 931 jezer 591 glasov. Postopanje komunistov so vse republikanske stranke obsodile, posebno socialni demokratje. Če komunisti ne bi nastopili pri volitvah s svojim kandidatom, bi bila Marksova zmaga gotova, ar bi večina komunistov gotovo raj volila republikanskoga Marks kač pa nacionalnoga Hindenburga. Oni pa so iz posebnega namena postavili svojega kandidata. Mislili so namreč na to, da

nastanejo v Nemčiji neredi, če bo izvoljen Hindenburg. Neredi pa komunistom jako prav prideljo. Naj pa bo tak ali tak, edno je gotovo. Komunisti so s svojim ravnjanjem pripomogli, da se je položaj v Nemčiji čisto spremeno i to bo lehkó melo kak v notranji tak tudi v zvünašnji politiki Nemčije slabe posledice. Vse zavisi od toga, v kakšo smer se poda novi predsednik Hindenburg. Če ostane na podlagi, štero je postavo njegov prednik Ebert, če bo teda zasledujao politiko pomirjevanja brez sile, se bo razvijalo vse naprej v starom tiri. Drugače pa bo, če bi on napravil na vse, ka se je dozaj ustvaril na podlagi mirovnih dogovorov, napravo križ i bi začno voditi skrajno nacionalno politiko. Če to včini, se ustvari v srednjoj Evropi nov položaj, od šteroga bo mela Nemčija sama največ škodo, ar nikak ne tak močna, da bi se mogla vzdržati nasproti Franciji i Angliji, ki bi delali proti njoj z druženimi močmi, če bi videli, da ogroža s svojov politikov evropski mir.

Kak evropski tak tudi amerikanski listi sodijo o Hindenburgovi izvolitvi različno. Edni zastopajo mnenje, da je Nemčija, s tem da je pomogla do zmage nacionalnimi kandidati, že stopila na drugo pot, drugi pa pravijo, da s tem še uikaj ne povedano i trbe počakati na razvoj bližnjih dogodkov.

NEDELA.

IV. po Vüzmi. Evangel. sv. Jana XVI. 5—14.

„I nihče med vami me ne pita: Kam ideš.“ (16. 5)

Edno pitanje nam sili dnes pred oči; jeno src je vznerijalo to pitanje že pred nami, jezero i jezero še jih bo z nami. I dnes, gda brezverski düh napaja človeška srca, bi jih mogče miljone našteli, štere to pitanje mantra, vznemirja noč i den, štere grize v skrivnoj globočini njihovoga srca. Kam? — „Ešte malo časa i me že ne boste več videli.“ (Jan. 16) — Ar „sojeno je — pravi sv. Paveo — da ljudje ednok vmerjejo.“ Kam pa potom, ali je zdaj konec! Ne! — „Nato pa pride sodba“ pravi Sv. Paveo. Sodba za življenje ali pogubljenje. Zdaj se še pravzaprav začne, zdaj se začne neskončna večnost.

I nihče med vami me ne pita: kam ideš! — Pot našega življenja nam kaže očivestno „kam“ v večnosti: ali v večno življenje ali v večno pogubljenje. Dve poti vodita najmre v večnost; obe v večnost, ali ena v življenje, druga v pogubljenje. Prva je pot zatajevanja premagavanja, trpljenja, pot pravičnega življenja; druga je pot veselja, zemelskoga vživanja, pot grešnosti. — „Kam ideš?“ Opitajmo se dnes, kam idemo: v življenje ali v smrt. Poglejmo si, dve poti, da spoznamo, hodimo li po pravoj poti, ali smo pa zablodili na šorko cesto brez cila. Naše življenje nam pokaže ali smo na prvoj ali na drugoj poti. — „Vozka je pot, štera pela v življenje; i malo jih je, ki po njoj hodijo.“ Vozko imenuje sv. Pismo pot življenja, ar je ograjena z

božimi zapovedmi; je začrtana strmō gor proti večnomi cili, k Bogu. Za šorko polje grešnega poželenja, pokvarjenih nagnenj, grešnih strasti gobave človeške narave nima prostora, zato je vozka. To je pot zatajevanja, premagovanja. Ali teh reči dnes svet ne mara, jih ne razmi, zato, „jih je malo, ki hodijo po njoj.“ Kristuš pa ravno to želi: „Če što še priti za menov, naj zataji samoga sebe; naj vzeme svoj križ na svoje rame i hodi za menov.“ (Mt. 16, 24) Ar v nas je telovni, meseni človek, ki se protivi božim zapovidim, ki še ograjo bože pravde raztrgati i delati tak, kak želi naša pokvarjena narava. Misliti, govoriti, delati v vsem svojem življenju, ne po voli tela, nego po voli božej — v tom obstoji zatajevanje. I pot takšega življenja vodi v večno življenje. — „Šorka pa je cesta, ki vodi v pogubljenje: i vnogo jih je, ki po njej hodijo. (Mt. 7, 13.) Šorka je cesta pogubljenja, ar ar je odprta poželenji mesenoga, telovnoga človeka; svobodno brez prepovedi kraljje pokvarjena narava, grešne strasti i slaba nagnjenja. Pridite, vživajmo vsakdenje dobrote; vživajmo naglo vse, ka je vstvorenoga, ešte v mladosti!“ Nihče med vami naj ne bo brez tala v življenju; vse širok püstimo znamenje našega veselja, ar to je naš tao, to je naša usoda.“ (Mod. 3. 6. 9) V posvetno veselje, v zemeljske sladkosti vtopljeni, v življenju toga veselja živijo brez vsakoga cilja. Nikaj je ne čudno, če ljudje brez cila zablodijo pot i romajo po šorkoj cesti zablod v propod i v pogubljenje.

Pot življenja je posajena s trnjem, z ostrom kamenjom; pot pogubljenja pa je puna hvale, dike, rože zemelskih časti so po njoj potorjene.

Kratka je pot našega življenja, ali od te kratke poti je odvisna duga, neskončna večnost. „Kam ideš?“ Te vodi pot tvojega življenja navzgor, ali navzdol, k cilju ali od cila, v življenje ali smrt? Spomeni se dnes, kam ideš; da ideš v večnost. Da bi ljudje večkrat mislili na to važno reč, kam! Več življenja bi bilo v naših dušah, več jakosti, bi cvetelo v naših srcih, več lübavi bi vladalo med nami!

Sv. Janaš, apoštol lübavi, nas opominja: „Ne lübite sveta i toga, ka je na tom sveti. Ar vse, ka je na tom sveti, je poželenje tela, poželenje oči, je gizdost šitka, ka je ne od Oča, nego od tega sveta. Te svet premine i njegovo poželenje; što pa včini volo božo, cstanje na vseveke!“

Glasi.

Slovenska Krajna.

Dobrim srcem v Prekmurji. Slovenska krajna bo lepo zastopana v Rimskem ramjanji. Odidemo 26. maja i pridemo 6. jun. nazaj dom. Ti edni bi radi dali kakši dinarček napomoč si-siromaškejšim romarom pa nevejo komi bije dali. — Hrvati bodo nesli sv. Oči zlati keli v dar, ali mi kaj takšega noma mogli, bar či bi se za našo krajino služila v vatikanskoj baziliki edna sv. meša. — Pa, da bomo prinesli več slik, kejov, svetinjic, cecva i spomenikov od sv. leta iz Rima, v naš kraj vognim posnancem, prijatom i dobrotnikom našim, prav lepo prosim.

Novi svet.

Spisao: I. Sziklai.

Iz vogrščine prestavo Fr. Kolenc.

— Če me pa ne pustijo.

— Ednok, gda bote iz sole šli. Te bo lehkó. Lepe stvari bote lehko tam videli.

— Niti pitao ne bom.

Še duže bi se pogovarjala, če v cerkvenom törmi ne bi zaklenkao zvon.

— Poldne je; — je pravo dečko. — Paščiti se moram domo, ar je majstrovica točna z obedom; župan se mi razhladi. Če pride, mali prijateo, samo spitavlite po Šebeščani. To sem jaz.

— Hvala lepa, gospod Šebeščan. Če vam ne bo proti, gda bo mogče, pride. Pa kajne, vse mi pokažete.

— Vse.

— Hvala, hvala.

Tudi Elemer se je morao paščiti v zavod, da ne bi zamudo obed.

Med potjov po ogradi je premislavao. S čim je zaslajo, da se njemi je te dečko tek prijateljsko približao? Vsigdar je čuo, da so majsterski dečki sirovi, neizšolanji, gospodski ljudi ne trpijo. Te pa je ščista inačišči. Mogoče je tudi on gospodsko dete, ki je postal sirot, kak on i je bio prislijen podati se v meštrijo? Ali pa v njem ne vido gospodskoga deteta? Istina, niti ne mogeo videti. Ali na bledom obrazu naj bi vido? Ne je gospodski sin zdaj, nego zapuščena, sirmaška sirota. Šterc. Tistom dečki se bolše godi. Ne mečejo njemi

v oči, ka je, ar ma do tega juš; zaslubi, lehko zahteva. On je pravi gospod. Ar so njemi naklonjeni, da bi s svojov znanostjov gospodari služo. Z njim pa na vsakšem stopnji dajo čutiti, da ga napol po milosti zdržavajo. Da bi ga raj za inaša dao oča. Te bi že znalo nekaj i se ne bi brigao tudi za sirmaštvom, štero je zdaj tak nesmileno proti njemi, se norčari iz njega, verige njemi kove po strici, s predstojniki, s celim svetom. Prepovedan drevje postavi na pot njegovih misli, žel, občutkov. Ti ne smiš tožiti, nikaj želeti na nikaj misliti, o nikšoi stvari se njariti, ar si sirmaška sirota. Rad bodi, da živiš. Veseli se, da te ne bijejo.

A kak bi se mogeo veseliti tudi tomi.

Zamudo je od obedu.

— Gde si se potepao? — se je zadro nad njim glava džužine.

To je tisti vučitev, na šteroga je bio zavüpani njegov oddelek, tistih dvajstih dečkov, štere včup za za držino zovejo. Štiri takše družine so v zavodi. Po starosti jih razdelijo. Glava družine je prvi predstojnik, paziteo, voditeo, zapovedovalec. On se prepira z njimi prvi, on kaštiga. Če se njemi štrof, šteroga sme dati, vidi premali, ide k ravnatelji. Tisti je šele trdi človek. Glavar je komaj drobna palica; ravnatelj je bat.

— Gde si se potepao? Gde si postaplao?

— Včini na travniki.

— Sto je dopusto?

— Gospod ravnatelj. Ar sem betežem.

— Izbirčen si, ne betežen — je nadeljavao karanje razdraženi vučitev. — Gospod ravnatelj neje dopusto, da bi se potepao. Samo tu je

dovolo, da smeš iti v ograd, na sunce. A ne pravo, da te pridi k stoli, gda se tebi vidi. Nikaj ne dobis. Poberi se! Gor v učilno sobo; Ti že dam.

Elemer ga je sovražno pogleda, a niti, reči ne je pravo. Obrno se je, da bi izvrš zapovid. Šo bô v učilnico. Če njemi ne dajo jesti, tem bole. Tem prle bo vničeno njego življenje, štero že itak na niti visi. Da bi bar že vmr v betežniškoj posteli. Ne bi se več mantran.

— Hej, puvrkavec! — je kričao na njega vučitev. — Mogoče bi tudi odpuščanje proso kali?

— Nemam za kaj! — je odgovoril uporno Elemer. — Nesem bantūva gospoda vučiteva.

— Še prepirati se včipat? To maš, grdi Šmrklavec.

Glasen pok je sledio odurnim rečam.

Děčko, šteroga je zadeš pluška, je z bolestnim kričanjem bežajo gor v sobo. Tam se je dolvrgeo na trdi pod i je jokajoč bio z glavov po njem.

O Oča, lubi oča! . . . Bujo bi toga odurneža, če bi živo. . . Lubi oča! Zakaj si morao tū zapuščiti sina?

Jok se je čuo po praznih, votlih folašaj. Ravnatelj, ki je ravnatelj te stano od stola, da bi si načgao pipi, je s sikanjom vrgeo v kraj Špic.

Ka pa se je zgodilo? Nemre meti mira niti edno minoto. Vsigdar je nevola, nepretrganega motijo. Kak so njemi nevoščeni za službo. Naj bi probali, kak bridek krūh je to.

S tem nakanenjom je prišeo iz sobe, da nesmileno skregi tistoga, ki njemi je tudi tak

plemenita i blaga sarca, da svoj dar (kak šteč mal) dajo v svojoj fari plevanoši ali kaplani, šteri potem tisto nam dajó, ravno tak či bi što šteo kaj dati prinesi si iz Rima, njemi srca radi včinimo, naj tudi povej i zapiše tisto ka bi rad meo pri g. plevanoši. Vsem pa se priporočamo v molitev.

Več pazljivosti priporočamo raznim občinskim poglavarom na razne table i potokaze na razkrizni cest. Tuhinec se ne ve ravnoti i njemi je dobro, če njemi pokaže potokaz pravo pot i kelko km. ešče ma iti do toga i toga mesta. Jako ne lepo je, da so table, štere povoj občino, skoro v vsakšoj vesi v Prekmurji skučene, da se nemre več prešteti, ka je napisano. Na večih mestih trbe nove table i na te se naj pazi, da razni nevalanci i deca teh ne sprevijejo zopet.

Automobilna vožnja iz M. Sobote skozi Beltince v Dol. Lendavo je ukinjena i od zdaj bo vozo skoz Martjance, Bogojino, Dobrovnik v Lendavo. Radi pošte bodo zdaj gornji kraji meli dobro zvezo i bodo dobili hitro pošto. Slabó pa je z zvezov med D. Lendavov-Črensovci i Beltinci. Pošto iz Lendave v Črensovce ali v Beltince dobimo na tretji den, ar bo prle romala v Soboto i tak pride k nam. Priporočamo poštnoj direkciji, da malo misli o tem i postavi poštno zvezo tudi med Beltinci i Lendavov.

Podpise za protest proti ukinitvi 6. i 7. razreda gimnazije v M. Soboti so podpisali vsi županski i župnijski uradi, samo eden g. župnik ne meo časa podpisati i eden g. ritar ne šteo podpisati.

Za okr. šol. nadzornika za D. Lendavski okraj so imenovani melinčki nadučitev g. Leo Cepuder.

Odloku Engleskih Vlasti o ovome leku protiv reumatizma. Na osnovu mišlenja nadležnih vlasti o ovome leku izdat je patent u ime engleskog Kralja Džordža V., a sa pozdravom pronalažaču Dr. Ivanu Rahlejevu. U tome patentu je ovaj lek pohvaljen kao osobito koristan za lečenje reumatizma, te je zato dozvoljena prodaja ovog leka u celoj Engleskoj. Tim povodom date su sve zakonske povlastice u korist pronalažača Dr. Ivana Rahlejeva i u samoj poveli izričeno je naznačeno, da će svi pokušaji falsifikata ili podržavanja ovog leka biti strogo kažnjeni. Naročito je važno to što ovaj lek uvek izradjuje sam njegov pronalažač Dr. Ivan Rahlejev i to u svojoj laboratoriji, koja se nalazi u Beogradu u Košovskoj ul. 43. Isto tako laboratorija prima i vrši brzo i tačno sve narudžbine ovoga leka i sama ih prema datoj adresi otpravlja. Uspeh do sada postignut u lečenju ovi lekom jeste vrlo velik, jer su se mnogi reumatični bolesnici u našoj zemlji izlečili ovim lekem posle upotrebe od dve do tri kante. Sem toga ovaj lek ne samo je patentovan u našoi, več je patentovan i u dvadeset i devet stranih država u kojima se takodjer prodaje.

Domača politika.

Nova vlada. Po dugom odlašanju se je Pašič le odločio in je izpopolno i nekaj spremano svojo vlado. Štirje stari ministri — eden demokrat, eden radikal i dva Hrvata — so

kratek počitek pokvarili.

A gda je zagledno jokajoče, betežno dete, ga je nekje čudno smilenje navdalo. Mogoče njemi je na pamet prišlo, da ga je ednok že krivo sodo, gda ne šteo resno vzeti njegovoga betega. Z betežnim detetom itak ne sme nesmileno ravnatiti, ar beteg celo njegovo pdkvarjenost lečko praviči. Elemer ne je pokvarjen. Samo razvajen je.

No, bo pa milo govorilo z njim.

— Ka ti je, sin, što te je bantuvao?

— Gospod vučitevo.

— I zakaj te je bantuvao? Vzrok mora biti.

A te je že tudi vučitevo bio tam. On je pograblje odgovor iz dečkovih vlasti. Friško je povedao, kak je dečko zamudo, kak ga je kaštigao, ar se je protivo i se z njim prepirao.

Ravnateo je šepetao nekaj vnučitelji, da že sam opravi lepo z dečkom, on pa naj mirno odide,

— Vidiš sin — je pravò s prijaznim glasom ravnateo — nepravilno si delao, gda si vučitelli nazaj odgovarla. Zdaj le mirno prenesi štrof i se poboljšaj. Od gladiljanja pa te oprostim; sem že povedao gospodi vučitelji, da dobiš jesti. Idi lepo nazaj v obednico. A ne pozabi poklona. Vütro pa pridi v pravom časi. Če tudi si včini v ogradi, čuješ zvonjenje; nemreš opraviti zamude s tem, da nesi znao, kelko je vüra.

Elemer tudi ne zamudo drži den.

A dokeč se zvonce ne oglaso, šteri jih je zasavao k obedi, je pri ogradih dveraj lukaš Šebeščana, vürarskoga detiča; mogoče njemi pa pokaže kakšo priljčno stvar. Tudi sam je prezavao potačke, šraje iz dolzrezanih vej; brez-

padnoli, na mesto njih pa so posteli ministri-samostojni demokrat dr Grisogno i trije radikali. Kak se poroča je to samo začasna vlada, dokeč ne pride med radikali i radičovci do sporazuma.

Seje bloka sporazuma. Voditelji bloka narodnega sporazuma (Davidovič, dr. Korošec, dr. Spaho, Pavle Radič) se večkrat zbirajo na sestanke, da pretresajo dnevna pitanja i določijo prič nadalne politike.

SLS i HPS. Voditelja SLS i HPS (hrvatske ljudske stranke), dr. Korošec i Barič sta se okoli 20. aprila v Ljubljani sestanola i govorila o tom, da bi obe stranki nastopali skupno. Sklenola sta, da se naskori sestaneta vodstvi obeh strank.

Svetovna politika.

Bolgarija. Vlada še naprej zasleduje voditelje opozicije i vse tiste, o šterih misli, da so na kakši način sodelovali pri atentataj. Med vojaki i preganjanci pride v nogokrat do ostroga boja. Za nekšim atentatorom, ki se je skrio v edno jamo, je šla cela vojska. "Narodni Dnevnik" o tom poroča (med drugim): Taki je bila poklicana na pomoč vojska. A niden vojak ne vüpao iti v lükno (v šteroj se je preganjanec skrivao, op.), vedoč da ga zadene krugla revolucionar. Začnoli so streli v jamo z mašinski puškami. To ne pomagalo. Te so pripelali štuke. Revolucionari (v tükni) so odgovarjali s streli iz pušk i ročnimi granatami. Vroča bitka je trpela celo noč i se je nadaljuvala drugi den... Kelko bole raste nasilje vlade, tem bole odločni so uporniki. Ar so voze že prenapunjene, bole nedužne arterance izpuščajo, da dobijo mesto drugi.

Fr. Kolenc :

Prosvetni tečaj.

8. Kmečka izobrazba.

Naj še omenim par misli k pitanji kmečkega doma. Doteknoti se ščem najmre še ednoga dejstva, štero moram povdariti, če ščem, da bo podoba o kmečkoj hiši, o šteroj smo že v dveh številkah govorili,bole popuna. Da pitanje s tem še ne bo popolnoma rešeno, je gotovo, ar bi se dalo še tako dosta povedati. Za ednok pa naj zadostuje, dokeč ne bomo vsega toga razmotrivali v zvezi z drugimi pitanji, štera so v denevnjej dobri tudi kako važna kak za kmeta kak tudi za druge stanove i za celo človeško družbo.

Naše stare i tudi novejše povesti, štere govorijo o življenju i navadaj prostoga ljudstva, nam podajajo idilično lepe slike iz kmečkega življenja. Opisujejo življenje v prostoj naravi, delo na travnikaj: košnjo i spravljanje sena, gda seov dugoj vrsti pomikajo s senom nakljeni vozovi po prastatoj cesti, poletno delo na polji posebno žetvo, gda pada pod kosami zlato klasje. Nenavadno vnogo slik pa nam podojajo te povesti o beloj kmečkoj hišici. Predstavijo nam jo v prvih žarkih vstajajočega sunca opoldne, gda se kople v sunčnoj topotli i nam jo pusti pred očmi, dokeč se ne obsilejo zadnji žarki sunca, ki se potapla za gor v. Gda pa sunce zaide i obine hišico večerni mrak,

nlicne male mašine je sestavljao iz njih. A veselio se je, da je z ednov nitrov v vrtenje spravo te male stvari. Razletele so se takši; a itak je nekaj, gibale se so. Tudi bolše bō delao. Ednodevnički tudi samo eden den živi, a je del narave, del življenja stvarstva. Tei mali, nepopolni potaček so tudi del njegove duše, žel.

Ar vürar ne meo v zavodi dela, i tak ne je prišeo: se je popoldne skrivoma on napoto v varoš, da ga pohodi. K sreči delavnica majstrovne ne bila daleč.

Šebeščan se je razveselo svojemi malomi znanjaželnimi prijatelji. Nega človeka, ki bi bio čemer, da što občiduje njegovo meštrijo.

Vüraski detič pa se je že na dosta stvari razmo; ar je tudi majster njegov bio v varoš takši vseznačec. Samo z vüraske mestrije se ne bi mogeo preživiti, posebno v zdašnjem svetu ne, da gotove vüre na voze pošilajo tihinske fabrike po faloj ceni. Zato je poleg vürasstva delao tudi električne vpeljave, naravnavao i popravljao je šivalne mašine, bicikline, on je delao strelovode i se je priljčnega skazao tudi v drugih stvaraj.

Elemer je samo zijao i občiduva vse zanimive stvari, štere njemi je detič v delavnici kazao. Od tega popoldneva se je friško spremnilo vse dečkovo mišlenje. Kak če bi se z mrzlične onemogočaj, zdaj pa bi čisto vido.

Za, vidó cil, proti šteromu njemi trbe iti. Samo toga še ne ve gotovo, gda se naj napoti, kak se naj napoti.

Od detiča je tudi knige dobo. Takše knige, štere je iz obrtniške knižnice dobo na posodo. O naroslovje i o različnih meštvijah so gvorile tiste knige, lepo, razumlivo, očivestno.

nas popelajo v kmečko sobico, štero razsvetljuje sirmaška, bleda svetloba. I v sobici se nam pokaže slika, kakšo bi v sobi moderne bogate gospode, grófov i drugih varaških mogočnikov zaman iskali. Vsa družina je zbrana. Gospodar sedi pri peči Gospodinja blizu njega na stolci, z najmlajšim detetom v naročaj, ki se je otrudilo od drkanja po dnevi i je že zatisnolo oči nočnom počitki. Za stolom pa so druga deca. Nekšo igro majo pred seov. Z obrazov njim siha nedužno veselje, oči se njim svetijo od radosti, tū pa tam se malo skresajo, nato pa zadoni zveneci smeh z njivih vüstec; smeh zadovolnosti, kakšega gospodske deca, ki majo cele küpe navlečenih igrač okoli sebe, ne čutijo. Dečje veselje se prime tudi oče i matere. Njuno srce sta se tudi njeva tak tak brezskrbno igrala i tak veselo smejava. Gda pa pride čas počitka, vsi pokleknejo, da še ednok podignejo svoja srca k Bogu, ki njim je skazlava dobrute po dnevi i jih bo čuval po noči. Nato pa vtihne vse, zaspane oči zatisne sen i v sobi zavlada popoln mir. — Lepa slika je to, samo škoda, da je že stara.

Kak pa je dnesden? Malo je hiš, v šterih bi bili večeri tak lepi i tak blaženi. Moderni düh je segno tudi v kmečke domove i je na pravo v njih velko spremembo. Naj podam eden vzgled, ki očividno kaže razmere, ki vladajo v večini kmečkih domov. Meli so malo posestvo, štero so opravljali sami. Po dnevi so navadno vsi bili na deli, le dva najmenšiva sta ostala doma: eden je bio star kakšega pol leta, drugi pa je bio v letaj, da je maloga lehko pazo. Zvečer so se vračali tudi drugi domo. Neso prišli v kmečki, kak bi se to spodobilo za ljudi, ki prebivajo pod ednov strehov i štere veže krvno sorodstvo. Eden za drugim so se priplazili; vsakši je šo po svojo poti. Pri večerji so se vsi zbrali okoli stola. Govorenja ne bilo. Najstarejši sin je par krat zagrabo, nato vrgeo žlico iz rok, vstano, vzeo krščak i odševo. Naskori za njim je vstano oča, si nažgao pipa i tudi šo za sinom, ne da bi spregovoro bar edno reč. Sin je šo v ves, oča pa se je napoto proti krčmi. To se je dogajalo od večera do večera. Sirota mati pa je ostajala sama z malov dečicov i je pretakala bridke skuze žalosti i dūševnega trpljenja. Dečica so zaspala, ona pa je v koti dremala. Čakala je moža i sina. Kesno v noč sta se vračala. Sin je legeo spel, ne da bi bar pogledno mater i ji želo lehko noč, moži pa se je jezik navadno razvezao od zavžitoga vina. I uboga žena je morala poslušati preklinanje, kreganje, dostakrat pa tudi prenašati vdarse. — To se dnesden ne dogaja samo v ednem mestu. Kak redke so bile prie hiše, gde bi šo gospodar zvečer od doma v krčmo, skoro tak redke so zdaj tiste, v šterih bi celo družina bila zbrana v zadnjih minotaj pred nočnim počitkom.

Ka pa je toki vzrok?

(Dale.)

Razpis.

Vodna zadruga v Dolnji Lendavi razpisuje v nedeljo, dne 17. maja 1925. ok 10 uri v svojih lokalih v Dolnji Lendavi hiš. štev. 51.

ustno javno ofertalno licitacijo

za izkop ČRNEGA POTOKA od km 0 do km 3 napravo obojestranskih nasipov v Dolnji Lendavi in bližini ter izkop in poznejše zasutje od vodnega kanala pod slededimi bistvenimi pogoji:

Izkop bode znasal okoli 14.000 m³ zemlje i gramoza in so proračunjeni stroški najvišje 142.014 Din 20 p.

Začasno kavcijo Din 7000 je treba položiti bodisi v gotovini ali pa v državnih vrednostnih papirjih odnosno v pa pirih ki kotirajo na borzi, pri blagajniku vodne zadruge (Dolnje Lendavska branilnica) najpozneje do 10 ure, dne 17. maja 1925.

Predmetno delo bo izročeno najugodnejšemu ponudniku i se ima začeti z 20. majem 1925. in biti končano do 31. julija 1925.

Vsa pojasnila in pogoji se dobe v lokaluh Vodne zadruge v dneh 10. 12. 14. in 16. maja, kakor tudi na dan dražbe v dopoldanskih urah.

Dolnja Lendava, dne 3. maja 1925.

t. č. ministerski komisar.

Posestvo. Sestoječe se iz enonadstropne hiše z 9 sobami dugoletno gostilno i velikim gospodarskim poslopjem z 11 oralov rodovitne zemlje na lepom kraju oda radi starosti Ana Repenšek

Sv. Jurij ob Ščavnici okraj Ljutomer.

Dva jagra.

Vesela slika.

„Na, strelite ga, stric!“

Stric Jožef je cilao: Pif! — Puf!

Dim se je razkado, zavec pa je dele bežao, nikaj njemi je ne bilo. Pes je bežao za njim, pa ga ne je šteo tirati.

„Vidite, stric, zdaj sem ga Vam pusto, ka ga pa neste streli?!“ Tak je gušao jager Števan starejšimi svojimi prijateli, strici Jožefi. Sla sta zavce strelat, kak že vnožokrat. Števan zna kako dobro strelati. Ešče neden zavec njemi ne je vujšeo, šteroga je on na cito vzeo. Ali ne je takši Jožef. Vsakoga desetoga či zadene. Pa še te njemi Števan nažene vō, čiravno ma psa.

„Hektor, iskat! Zavec.“ Pes pa nešče kako deleč iti od verta, kak bi se bojao za njega. Zato je naproso Števana, ka bi njemi šteroga zavca najšeo,

„Zakaj ga neste streli?!“ se je hudoval Števan. „Jaz bi ga z ednim patronom dol dajo.“

„Vraga! Kak je bio moder! Cūj! Gde sem oprvem strelo, telko, ka ga ne sem zadeo. Malo sem pred njega strelo, kak že to ide, pa se je, vraži zavec, stavo, ka so špriki naprej mimo njega zleteli. Gde sem pa drugoč strelo, te se je pa z hrbtom vugno i tak so špriki pali prek njega leteli.“ Števan pa se je smejava, ka bi skoro ne mogeo stati.

„Zdaj bom pa jaz strelao. Te vidili, kak ga dol denem. Ešče eden patron mam; či ga s tem ne denem dol, te de te zavec, šteroga s sebov nosim, vaš,“ je pravo Števan i Jožef je že bio vesel. „Ve ga zadeneš, bom že gledao, ka ti nede te zmrsila, gda boš ti šteo,“ mislo si je Jožef. Sla sta dele po polji.

„Hektor! Ideš iskat ta v grmovje!“ Hektor pa ne je šteo iskat, samo je malo povohao.

„V Mūro bi ga lüčlli. Ve vam šče ne je najšeo bar ednoga zavca. Ka jih jaz vō naženem,“ se je smejava Števan.

„Ka bi tak gučao, Dober pes je to. Ti ga šče ne poznaš, zato tak gučiš. Za edno kravo ga ne dam.“ Prišla sta do loščeka.

„Ka mislite,“ je pitao Števan. „Ali je eti v grmovji zavec? Zdaj bi že pes mogeo vohati.“

„Vadlam puško, ka ga nega. Bi zato tudi moj pes šo iskat, če bi kaj dišalo.“

„S kem te pa te strelali?!“ Števan je stopo za grmovje i ne Hugo, ka je vō skočo velki zavec. Števan je strelo i zavec je skočo gor, te pa je spadno i obležao. Jožef je pa kunou. „Ali maš takši nos, ali si pa cumprnjak. Gde ga šče pes ne najde, tam ga ti zvohaš...“

„Vidite, stric, kak sem gal! Dva patrona sem meo, zdaj pa nesem dva zavca. Idete vi dele?“

„Ne vem kak bi. Tak ne bi rad šo dōmo. Vütro naimre idemo v gore, te pa bi ednoga ta rad neseo. Či bi mi ednoga ti odao, te bi šo domo. Ve pa ti znan noš obadv domo neseo, ve de vam eden zadosta. Jaz ti ga plačam, kak što drugi. Daj gal!“ je prisojo Jožef.

„Ve znam, ka bi ga plačali, da pa sem ednoga sposodovim obečao.“ Števan je poznao Jožef, Ve ga je že stokrat prisojo, pa niemi ga je tudi vsikdar dao — pa zobston. Na veke njemi tudi nede mogeo davati.

„Na ve ga pa daj! Pošteno ti ga plačam...“ Ta do mlina ga je tak prisojo, ka se ga Števan denok smiluva i njemi ga dajo.

Jožef je prišao domo i kazao hčeram i ženi zavca: „Sem ga, mrhaša, strelo. Vnožokrat mi je že vujšeo, dnes sem ga pa. Sprvom patronom.“ Tak je gučao Jožef doma pa se hvalo, kak zna strelati.

„Zakaj si pa te bio pri soldakaj šest let, či šče strelati ne bi znao,“ je pravila žena i gizdava je bila na takšega moža.

* * *

Števan je doma gulo zavca, ka bi njim ga ocvrli. Bilo je že proti večeri, gde je prisojo dol po koniki kupinar s klučnjov na hribli. V rokaj je noso zavca. „Auauau!“ že kričao. Prišeo je k Števani.

„Dober večer! Lekaj zavca gül te?“

„Bog dajl Ja, zavca. Gde si pa ti toga kupo? Števan je hitro pregledno zavca, pa je mislo sam pri sebi: „To je pa moj zavec, šteroša sem dao Jožefi. Oškrabnjeni je, kak tisti Poznam ga...“

„Atan pri Peleckovom Jožefi.“

„Pri Jožefi.“ Mislo je: „Tak dela te posenjak. Jaz njemi davlem zavce, on pa odavle. Čakal, ve šče prideva vklip, te ti povem, cigan. Vsikdar noš ti več mojih zavcov odavao...“

* * *

Pali sta strelala: Števan i Jožef. Števan je vzeo s sebov samo dva patrona i je že noso dva zavca, Jožef pa je že postrelao po turbice patronov, pa šče nikaj ne je meo: Eden se je vugno i zato je prek njega strelo, drugi je pa te henja i tak dele.

„Števan, ve mi pa te zdaj daš znan zavca, ka ti te drugoč vklip plačam z ovim,“ proso je Jožef.

„Vidite, stric. Kelko sem vam zavcov zda- vao, vi pa te drugim odavlete. Jaz sam vekši sirmak, kak vi, pa te lejko sam odavljen.“ Jožef je zardečo, kak puran: „Što ti je to pravo, što ti je lagao, ka ga idem tožit...“ je brečao Jožef.

„Ka bi tak brečali. Kupinari ste ga odali.“

Jožef ne je znao, kama bi gledo, tak ga je sram bilo. „Ne zameri, Števan, naše ženske so ga odale.“

„Rad sem ga Vam vsikdar dao, ali zdaj ga več ne dam...“

Strelala sta šče vnožokrat vklip, ali Jožef ne je več prisojo Števana zavca i ga zato tudi ne je odavao drugim.

Gospodarstvo.

1. Zrnje.

100 kg. pšenice	425 Din.,
žita	350 ,
ovsa	375 ,
kukorice	225 ,

2. Živina:

govenska: teoci: svinie
v Zagrebi 1 kg. 16—20 D. 20—25 D. 22—26 D.
v Ljubljani 17—20 D. 20—22 D. 17—22 D.

3. Krma:

Sena m. 90—125 D., slame m. 70—100 D.

Zagrebečka borza

dne 7. maj 1925.

Amerikanski dolar, 1 dolar	D 60-
Schiling	D 8 66
Ceho-Slov. krona, 1 K	D 1.82
20 kronski zlat	D 223 75
Francoski frank, 1 frank	D 3 20
Madjar. K 100 (nova em.)	D 0 085
Svic. fran., 1 fr.	D 12 —
Talijanske lire, 1 lira	D 2 53
Zürich:	
Dinar, 100 Din	Sv. frcs 8 375